בסוד שיח

שאול שיף

ללדת וללמוד – האתגר של "אמונה" ו"בר-אילן"

השאלה מופיעה בשו"ת (שאלות ותשובות) "באוהלה של תורה" של רבה הראשי של המת-גן, הגר"י אריאל שליט"א. בסימן ס"ו ("חובת האשה במצות פריה ורביה") מתייחס הרב לנושא: "האם הפסד לימודים פוטר את האשה מחובתה בפריה ורביה."

הרב אריאל כותב בין היתר: "כדי להבטיח את האובייקטיביות של ההכרח המונע את האדם מלקיים את המצווה, עליהם להתייעץ בדבר עם פוסק הלכה מוסמך, ורק הוא יכול לקבוע אם אכן יש הצדקה לדחיית המצוה. ונראה לעניות דעתי, שהדיון בשאלה זו יכול להתעורר רק כאשר החלו לקיים מצות פריה ורביה, וקשה לאשה להמשיך בקיום המצוה כל זמן שעדיין לא סיימה את לימודיה. אולם, אין כל מקום להימנע לגמרי מלידת ילדים בתחילת חיי הנישואין בגלל שיקולים אלה".

ובמסקנות כותב הרב אריאל: "אשה פטורה ממצוות פריה ורביה, אך יש לה שיעבוד, שותפות ואחריות לקיום המצוה של בעלה.

"במקום צער, אשה אינה מחוייבת לסייע לבעלה בקיום מצוות "ולערב אל תנח ידך". ובמקום צער והפסד גדולים ביותר היא פטורה גם ממצוות פריה ורבייה".

הרב אריאל שליט"א מודאג מהפניות המתרבות בשנים האחרונות, אליו ואל רבנים אחרים, מצד נשים נשואות המבקשות היתר ומתעניינות בהיתר, להימנע מהורות עד לסיום הלימודים. הפניות, כך מתברר באות גם מצד מה שמכונות "משפחות טובות" בציבור הציוני-חרדי, והדבר אינו נותן לרב מנוחת-נפש משום סדרי העדיפויות המשתנים בחברה הדתית.

הרב פנה באחרונה לראש הרוך הצעיר במפד"ל, חיים פלק, שידיו רב לו ביוזמות ברוכות למען הזוגות הצעירים הדתיים-ציוניים והקמת בתים בישראל ("ישפה") וביקש ממנו לבחון דרכים להקמת פעוטונים עבור נשים דתיות, צעירות דתיות, המבקשות ללמוד כדי שתוכלנה לסייע בפרנסת הבית.

בעבר היתה פנייה לאוניברסיטת "בר-אילן" בנושא הזה, והאוניברסיטה השיבה אמנם בסימפטיה אך הסבירה כי היא מתקשה למצוא את השטח המתאים להקמת המעונות. ביום שני השבוע נתבשר הרב אריאל מפי יו"ר חבר הנאמנים של "בר-אילן", איש החסד, פרופ' יעקב נאמן, כי הוחלט על הקמת פעוטון לרווחת הנשואות הצעירות הלומדות באוניברסיטה.

הרב אריאל סבור, כי זו צריכה להיות יוזמה מרוכזת של כל הגופים הרלבנטיים. החל מתנועת "אמונה" וכלה בחברות בנייה שלהן עניין בציבור הדתי, שייסיעו בהקלת חייהן של נשים לומדות: דירות בשכר-דירה ופעוטונים שלא יגבו מחירי רצח.

הרב אריאל אינו מאושר במיוחד, בלשון המעטה, מסדר היום של הצעירה הדתית-לאומית-ציונית. הוא סבור שאפשר להסתפק ברוב המקרים בשנת שרות-לאומי אחת במקום שנתיים ולבנות את בית-ישראל בגיל מוקדם יותר.

"לא מעט בנות מחליטות על שנת שרות-לאומי שנייה מתוך רגשי נחיתות כלפי הבנות החילוניות המשרתות בצה"ל - דבר שאין לו כל הצדקה". זאת, משום שהולכים וגוברים הקולות הקוראים לביטול השרות הצבאי של בנות. חיים פלק בוחן את האופציות השונות במלוא הרצינות, להקל את תקופת הלימודים של האמהות הצעירות וברכת הדרך נתונה לו מצד ציבור גדול במחנה הציונות הדתית.

המלונית ב"קפלן" וסיפורי "חי רוטל"

אם יקב כ"כרמל מזרחי" יטול על עצמו את היוזמה, הוא יוכל למלא, קרוב לוודאי את "היכל התרבות" במשפחות שזכו לישועה בזכות ה"חי רוטל". הכוונה לסגולה העתיקה להורות, של נדבת ח"י רוטל יין (או מיץ ענבים ויש אומרים אף שתייה קלה) לזכות רבי שמעון בר-יוחאי והניתנים לבאים למירון לאורך כל השנה. בבית הכנסת "קהל חסידים" (מתחת לבית כנסת הגר"א) בבית וגן, ירושלים, ניתן שם, לפני שלושה שבועות, לידה שנולדה בזכות הסגולה הנ"ל, יחיד ומיוחד: היה רך טל. וביישוב עתניאל, בימים אלה ניקרא שמו בישראל של ילוד בזכות הח"י רוטל: נועם שמעון. השם השני על-שמו של רבי שמעון בר-יוחאי. ובדרום הארץ חגגו שתי משפחות (הפרטים המלאים של כל הנ"ל בידי טובה, מדבירת מערכת "הצופה") את הולדת בנותיהן בזכות הסגולה הזאת, בעוד רופאים מוסמכים קבעו לגבי אחת האמהות שגם הפריה חוץ גופית לא תעזור. והשם שמעון ניתן לבן שנולד לזוג שציפה 18 שנה (!) לילדים ואין, ובעקבות נדר שנדר הסבא, שאם יזכה לנכד ייקרא שמו על-שם התנא האלוקי, רבי שמעון בר-יוחאי - באה הישועה.

ובעוד ה"רוטלים" זורמים מכל צד, מספר לי אחד הסנדקים המאושרים: "יש בבית חולים "קפלן" "מלונית", חמישה כוכבים, שקמה על-ידי ארגון "עזרת חולים" רחובות, שבראשו עומד חסיד גור, המוהל, ר' אליהו ירס. ה"מלונית" מארחת ביד נדיבה משפחות שומרות-שבת שנאלצו מסיבה כלשהי לשבות את השבת בתחום בית החולים. ביתן ישן שהעמיד בית החולים לרשות "עזרת חולים" שופץ בטוב-טעם, וכל שבת "זוג מתנדב" מארח את כל הנזקקים להכנסת האורחים הזאת.

עשרות זוגות שהתקשו להביא ילדים לעולם, זכו בזכות מצוות הכנסת אורחים זו, להפקד בזרעא חיא וקיימא. ישנם זוגות המתנדבים במקום זוגות הזוקקים לישועה וישנם המסייעים בתמיכה כספית מדין הכרת הטוב.

ר' אליהו ירס, הוא דיסקרטי מאד והוא שומר מכל משמר על שמות המשפחות שהביאו צאצאים לעולם בזכות קיום מצוות הכנסת אורחים בהידור. אך המשפחה שידעה אותי בכל הסיפור הזה, סיפרה לי, כי בשבת האחרונה היה בקריית מלאכי "שלום זכר" לתאומים, שהוריהם ציפו זמן רב לפרי בטן ולאחר שבת ב"מלונית" כזוג מתנדב תורן, נתבשרו על ההורות.

אומר ר' ירס: כתוב במפורש במדרש תנחומא, פרשת כי תבא ב': "יש מצווה שמתן שכרה בנים. כמו ששרה שאירחה את האורחים ושונמית שקיבלה את אלישע".

היה זה האדמו"ר מגור בעל "פני מנחם" זצ"ל שנתן את הצ'ק הראשון, תרומה נכבדה, להקמת בית החסד הזה.

מדרש תנחומא הנ"ל הוא, בין היתר, גם היסוד לסגולת ה"ח"י רוטל", שהיא במהותה הכנסת אורחים.

"הכנסת אורחים" במתכונת דומה אך מצומצמת יותר, קיים גם בבית חולים "הדסה" עין-כרם וכידוע הוא שמתנדבים רבים "מתקוטטים" על זכות לארח בשבתות את הזקוקים לכך, בתקווה להיוושע בכל המצטרך.

ר' אליהו ירס מציין, כי עיניו ראו ולא זר, גם ישועות בזיווג וברפואה והכל מעוגן במקורות ובהבטחות של קודשי-עליון. "עולם חסד ייבנה".

"בעל ראדישיצער יהיה הסנדק"

[illegible]

עורכת המוסף: נעמי גולן